

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Att skriva sig till läsning

En intervjustudie om lärares resonemang kring en läs- och skrivinlärningsmetod (ASL)

Maria Laschka

2014

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Lärarprogrammet

Handledare: Davoud Masoumi
Examinator: Christina Gustafsson

Tack!

Till de lärare som deltagit i studien, för att ni tog er tid och för att ni har varit så tillmötesgående. Det är ni som gjort denna studie möjlig att genomföra. Till min handledare Davoud Masoumi vid Högskolan i Gävle, för att du varit tillgänglig när jag behövt hjälp. Dina värdefulla tips och råd har varit guld, även om vi inte alltid har varit överens.

Till min familj och vänner som ställt upp under denna tid och till Sofie för givande diskussioner. Ett särskilt tack till min son Alfons som fått mig att skratta när jag inte ens vill le.

Sandviken 14-10-01

Maria Laschka

Laschka, Maria (2014): *Att skriva sig till läsning. En intervjustudie om lärares resonemang om en läs- och skrivinlärningsmetod.* Examensarbete i didaktik. Lärarprogrammet. Akademin för Utbildning och Ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Att skriva sig till läsning, ASL, är en metod som mer och mer används i svenska skolor. Denna metod byter ut pennan mot datorn i den tidiga läs- och skrivinlärningen. Eleverna lär sig läsa genom sitt eget skrivande. I Sandvikens kommun ska alla lärare som undervisar i årskurs 1 använda metoden Att skriva sig till läsning. Det har därför varit av intresse att ta reda på vad verksamma lärare har för åsikter om detta arbetssätt. Syftet med examensarbetet var att undersöka lärares resonemang om ASL-metoden. Undersökningen är genomförd enligt en kvalitativ metod och består av sex intervjuer med lärare som alla aktivt arbetar efter denna metod.

Resultatet visar att lärarna som deltagit i studien är överens om att det både finns fördelar och nackdelar med metoden. Alla deltagare i undersökningen är dock inte överens om att ASL är en tillräcklig metod för att underlätta elevers lärande i den tidiga läs- och skrivinlärningen. Hälften av de intervjuade lärarna anser att metoden bör kompletteras med en annan metod för att hjälpa vissa elever att komma igång med läsning och skrivning. Om lärarna själva fick välja metod skulle en av respondenterna välja att byta tillbaka till mer traditionell läs- och skrivinlärning. Två av respondenterna skulle fortsätta att enbart använda ASL som metod medan övriga tre skulle komplettera ASL med andra läs- och skrivinlärningsmetoder. Utifrån denna studie kan man säga att lärarna kan motivera elever för att på ett aktivt sätt använda ASL. Eleverna får känna att de är delaktiga och att de har möjligheter att lyckas, även de som har motoriska svårigheter. Dock kan metoden behöva kompletteras för att alla elever på bästa sätt ska stimuleras i sin läs- och skrivutveckling.

Nyckelord: Att skriva sig till läsning (ASL), dator, didaktik, En-till-En, läs- och skrivinlärning

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
PROBLEMFÖRMULERING	2
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
DISPOSITION	2
LITTERATURGENOMGÅNG	3
LÄS- OCH SKRIVINLÄRNING I SKOLAN	3
DATORN SOM VERKTYG I SKOLAN	3
LÄS- OCH SKRIVINLÄRNINGSMETODER	4
<i>Traditionell läs- och skrivinläring</i>	4
<i>LTG-metoden</i>	4
<i>Storboksmetoden</i>	5
<i>Wittingmetoden</i>	5
TRAGETON-METODEN	6
SKRIVA SIG TILL LÄSNING I SANDVIKENS KOMMUN	7
<i>En-till-en</i>	7
<i>ASL som ett inkluderande arbetssätt</i>	8
<i>ASL- mer än bara teknik</i>	8
MOTORIK	8
HANDSTIL	9
TIDIGARE FORSKNING OM ATT SKRIVA SIG TILL LÄSNING	9
TEORETISKT RAMVERK	10
METOD	12
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	12
URVAL	12
GENOMFÖRANDE AV INTERVJUER	13
BEARBETNING AV INTERVJUERNA	13
STUDIENS TROVÄRDIGHET	13
RESULTAT	15
ATT UTESLUTA PENNAN UNDER FÖRSTA ÅRET	15
ELEVER MED LÄS- OCH SKRIVSVÅRIGHETER	16
LÄRARNAS ROLL I KLASSRUMMET	17
FÖRDELAR MED ASL	18
NACKDELAR MED ASL	19
DISKUSSION	21
RESULTATDISKUSSION	21
DIDAKTISKA IMPLIKATIONER	23
FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	24
REFERENSER	25
BILAGOR	

Inledning

I dagens samhälle styrs mycket av tekniken, allt för att göra det så enkelt som möjligt för människan. En undersökning utifrån Statistiska centralbyrån från 2013 (SCB, 2013) visar att 94 % i åldrarna 16-74 år har tillgång till dator i hemmet. Tekniken blir mer och mer betydelsefull och det är av stor vikt att följa med i utvecklingen. För pedagoger som arbetar eller kommer att arbeta i skolan är det viktigt att delta och uppdatera sig gällande de förändringar som sker inom IT-världen samt att ta vara på de möjligheter som erbjuds i det nya IT-baserade samhället.

Att läsa och skriva är en av de viktigaste förmågorna för elever att utveckla då det underlättar vidare inläring. En god läsfärdighet är av avgörande betydelse för den fortsatta skolgången, men också för individens framgång i arbetslivet (Fredriksson & Taube, 2012). Författarna hävdar också att läsningen är en central förmåga som påverkar alla delar av en människas liv. Reichenberg och Lundberg (2011) menar att många elever som går ut grundskolan riskerar att hamna i utanförskap och långvarig arbetslöshet då de inte kan läsa med flyt, säkerhet och förståelse. Detta på grund av samhällets ökade krav på den skriftspråkliga förmågan. Författarna anser även att svårigheter med läsning är ett stort samhällsproblem där det avgörande ansvaret är skolans. Även den senaste undersökningen från PISA visar att svenska 15-åriga elever gjort en kraftig försämring när det gäller läsförståelse. OECD, som stod bakom undersökningen, såg dock en stor överensstämmelse mellan en omfattande användning av IKT (Informations- och Kommunikationsteknik) och goda inlärningsresultat i PISA (Trageton, 2014). Även Trageton hävdar att elever som lärt sig läsa och skriva med datorn klarat sig bättre högre upp i skolåldern.

En del skolor har tagit ett steg mot IKT-användande genom att inkludera datorn i den tidiga läs- och skrivinläringen. Sandvikens kommun har gjort en stor investering med En-till-en datorer till alla elever i grundskolan. I och med detta har alla i årskurs 1 valt att arbeta med metoden ”Att skriva sig till läsning” (ASL). Denna metod ersätter de traditionella läs- och skrivinlärningsmetoderna och eleverna lär sig istället att läsa genom att skriva på datorn. Metoden användes till en början för att hjälpa elever med läs- och skrivsvårigheter men nu är det en metod som används av alla skolor i kommunen vid den första läs- och skrivinläringen. Liberg (2010), en av Sveriges främsta läsforskare, menar att datormediet ger andra möjligheter för elever att lära sig att läsa och skriva än det traditionella bok- och penna/papper-mediet.

Under min verksamhetsförlagda utbildning (VFU) har jag mött denna metod, och jag måste erkänna att jag till en början var skeptisk. Jag antar att det beror på att man har en föreställning om hur det ska vara i skolan, eftersom det alltid varit så att man lärt sig läsa och skriva med hjälp av penna, papper och böcker. Jag ser detta examensarbete som en möjlighet att undersöka lärarnas syn på metoden och ge mig själv en djupare förståelse för den, genom att intervjua några personer som aktivt arbetar med ASL.

Problemformulering

En anledning till att jag ville genomföra denna studie är att alla lärare som arbetar i årskurs 1 i Sandvikens kommun måste använda sig av metoden Att skriva sig till läsning i elevernas tidiga läs- och skrivinlärning. Detta beslut har tagits även fast det inte finns mycket forskning om metoden. De forskningar som finns är bland annat en pilotstudie från Sollentuna, en studie av den finske forskaren Takala (2013) och den senaste forskningen av Hultin och Westman (2014) om ASL verksamheten i Sandvikens kommun. Dock visar den forskning som finns positiva resultat som kan främja elevernas lärande. Bidrar metoden ASL till större och bättre utveckling hos eleverna än tidigare läs- och skrivinlärningsmetoder som lärare använt sig av och i så fall hur sker det?

Min erfarenhet är att det verkar som att en del av lärarna inte har ett positivt förhållningssätt till ASL-metoden till 100%. Risken som jag ser det är att lärarna känner sig låsta när de måste använda en metod som de inte riktigt tror på vilket i sin tur kan vara en risk om det avspeglar sig på eleverna. Genom denna studie ser jag möjligheter att undersöka lärares resonemang av användningen av en metod som är kommunbestämd.

Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att få en inblick kring lärares resonemang om metoden *Att skriva sig till läsning* i Sandvikens kommun.

- Hur resonerar ett antal lärare om ASL som en läs- och skrivinlärningsmetod?

Disposition

Denna studie består av fem kapitel. I det första kapitlet behandlas inledningen, dispositionen och studiens syfte och frågeställning. I kapitel två redogörs det för studiens litteraturgenomgång, tidigare forskning och teoretiskt ramverk. Kapitel tre utgörs av studiens metodavsnitt där tillvägagångssätt, urval, genomförande, bearbetning av intervjuerna, studiens trovärdighet och etiska principer presenteras. I kapitel fyra avhandlas resultatet av intervjuerna som gjordes med sex verksamma lärare. I det sista kapitlet, kapitel fem, diskuteras studiens resultat som sedan avslutas med förslag på vidare forskning.

Litteraturgenomgång

I detta kapitel redovisas det för litteratur som finns inom ämnet, och som enligt mig är relevant för studien. För att få inspiration till litteratur tittade jag på liknande studier gällande ämnet. Artiklarna i denna studie är hittade genom databasen ERIC. Kapitlet avslutas sedan med att tidigare forskning och det teoretiska ramverket presenteras.

Läs- och skrivinläring i skolan

I ämnet svenska ska eleverna utveckla sina kunskaper i och om svenska språket. Eleverna ska ges förutsättningar för att utveckla sitt tal- och skriftspråk så att de tror på sin språkförmåga och vågar uttrycka sig i olika sammanhang. Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära. Eleverna ska genom undervisning skapa ett intresse för att läsa och skriva (Skolverket, 2011).

Läsning anses vara en basfärdighet vilket innebär att det är en grundläggande färdighet som är av betydelse för hur eleven kommer utveckla sina kunskaper i alla skolämnen. Från den dagen eleven lärt sig läsa kommer hen att under hela sin skoltid, egentligen hela livet, använda sig av sin läsförmåga för att få ny information och att lära sig nya saker. Varje människa läser någonting varje dag eftersom vi alltid omges av skrift. Hur mycket varje människa läser skiljer sig, men det är allt från skyltar till böcker. Samhället idag ställer mycket höga krav på en god läs- och skrivförmåga. De som har problem med detta ställs dagligen inför svåra situationer (Fredriksson & Taube, 2012).

Även Lövgren (2010) menar att samhället har större förväntningar på hur människor kan använda och hantera språket idag än tidigare. Författaren ser här ett samband med att utvecklingen av informations- och kommunikationstekniken (IKT) har ökat. Idag ska eleverna inte bara kunna läsa och skriva, utan de ska också klara av att värdera, jämföra, analysera och kommentera texter. För att hänga med i utvecklingen måste även utlärningsmetoderna och strategier förändras för att eleverna ska klara de ökade kraven.

Datorn som verktyg i skolan

I början av 1970-talet började fler dataprojekt komma igång där syftet var att undersöka möjligheterna med att använda datorn i undervisningen. I dessa projekt fokus låg på högstadiet och gymnasiet. På 1980-talet investerades det i datorer för gymnasiet, där målet var en datoriserad undervisning som skulle utgå från kursplanernas mål. Det blev inget genombrott för datorn i undervisningen utan datoranvändandet berördes bara på ytan. En riksomfattande satsning gjordes igen runt 90-talet och datorn skulle ses som ett pedagogiskt redskap inom alla kunskapsområden. Under projektet framkom det att lärarna tyckte sig se att eleverna med hjälp av ordbehandlingsprogram producerade längre, mer innehållsrika och mer språkligt korrekta texter. De såg även att samarbetet mellan eleverna påverkades positivt. Det som visades negativt i studien var att datorn mest användes till färdighetsträning. Det individuella arbetet ökade vilken gjorde att dialogen mellan lärare och elever förlorades (Lindö, 2002).

Runt 2000-talet gjordes en ny satsning där det satsades på kompetensutveckling av lärare för att IKT som pedagogiskt verktyg skulle driva skolutvecklingen framåt. Nyckelpersoner som skolpolitiker, förvaltningschefer och skolledare involverades i utbildningen och syftet var att den nya teknologin skulle stimulera nya arbetsformer och

arbetssätt där fokus skulle ligga på didaktiken. 2000-talet kom att bli Informationskommunikationsteknologins genombrott (Lindö, 2002).

Läs- och skrivinlärningsmetoder

För att kunna läsa och skriva är det av stor betydelse att kunna förstå sambandet mellan skrivtecken (grafem) och ljud i det talande språket (fonem). Förmågan att känna igen och komma ihåg olika ljud i språket har en avgörande betydelse för utvecklingen av en säker läs- och skrivförmåga (Stadler, 1998). I skolan finns det olika sätt för lärare att förmedla detta till sina elever. Nedan beskrivs tidigare läs- och skrivinlärningsmetoder samt den aktuella metoden ASL, i två versioner, där datorn används som redskap vid läs- och skrivinläring.

Traditionell läs- och skrivinläring

Den traditionella läs- och skrivinläringen kan karakteriseras genom att den fokuserar på grammatiskt läsande där ljud och uttal lärs ut (ljudmetoden). I denna metod börjar eleverna med läsning där de läser färdigproducerade texter som ofta inte är tillräckligt meningsfulla för att väcka läslusten hos eleverna. Läsningen och skrivningen sker inte tillsammans i denna metod, vilket leder till att eleverna inte lär sig läsa genom sitt eget skrivande (Liberg, 2006). Enligt författaren är det viktigt att eleverna i skolarbetet får använda och utgå från egna erfarenheter och texter de känner igen sedan tidigare. En annan som poängterar att läsning och skrivning bör ske växelvis tillsammans är Westlund (2012) som menar att skrivning fungerar som motorn för läsning vilket senare leder till att läsningen blir motorn för skrivandet. På så sätt uppstår ett ömsesidigt samband mellan läsning och skrivning.

Den traditionella läs- och skrivinläringen kan ses som en syntetisk metod där man utgår ifrån att eleverna möter en bokstav i taget, som sedan sätts ihop till ord och meningar. I det syntetiska synsättet finns en inre förståelse som menar att skriftspråket skiljer sig så radikalt från talspråket att de bör introduceras på ett strukturerat sätt för att läs- och skrivinläringen ska bli så effektiv som möjligt (Westman & Hultin, 2014).

LTG-metoden

Ulrika Leimar (1974) valde att utveckla en metod som gick ut på att använda det ordförråd som eleverna hade med sig in i skolan. Tanken med det var att eleverna fick lära sig att texten betyder något och att barnens eget tal kan bli en nedskrivna text. Tillsammans med läraren formulerar eleverna egna texter som är byggda på barnens egna språk och deras fria personliga skapande. Texterna i LTG-metoden (Läsning på talets grund) som eleverna lär sig läsa genom utgår från elevernas gemensamma upplevelser och konkreta iakttagelser, vilka kan variera i svårighetsgrad. Att eleverna får använda och utgå från egna erfarenheter är enligt Liberg (2010) mycket viktigt och värdefullt.

LTG är en analytisk metod vilket innebär att man utgår från helheter och prioriterar innebörder och textförståelse framför korrekt avläsning. Utifrån texten som elever och läraren skapat tillsammans går man sedan från helheten till de olika delarna: rad, mening och ord. För att sedan analysera de enskilda bokstavsljuden (Lindö, 2002). Elevernas texter med deras egna erfarenheter och intressen ska vara i centrum när texter ska läsas och skapas. I det analytiska synsättet ses skriftspråksutvecklingen som något naturligt som när barnen möter skriftspråket på ett meningsfullt sätt, vilket visar att de

är inga större skillnader mellan att lära sig att tala som att läsa (Hultin & Westman, 2014).

Storboksmetoden

Storbokensmetoden är en metod som kan skapa gemensamma och roliga läsupplevelser mellan lärare och elever. Barnets erfarenheter är i centrum och man talar gemensamt om innehållet. I denna metod finns det tre olika faser: upptäckarfaser, utforskarfasen och självständiga fasen. I upptäckarfaser läser eleverna tillsammans med läraren, där intresse och förväntningar ska skapas för innehållet i texten. Detta sker genom att läraren ställer frågor till eleverna som får tänka och skapa sig en uppfattning om texten. Bilderna som finns i boken är viktiga i denna process eftersom de hjälper eleverna att förstå och minnas vad texten handlar om. Under tiden läraren läser pekar hen på varje enskild ord för att eleverna ska få en möjlighet att följa orden, som läraren läser, med blicken för att de ska komma ihåg orden och höra dess uttal. När läraren läst texten en gång är det dags för eleverna, tillsammans med läraren, att läsa den igen (Björk & Liberg, 1996)

Nästa moment är utforskarfasen där eleverna ska få en chans att se hur texten är uppbyggd. Eleverna ska förstå förhållandet mellan bokstavstecken och ljud och hur bokstäver ljudas samman till ord. Detta sker genom olika arbetsätt som ska vara problemlösande och laborativt. Läraren kan läsa upp en bokstav som eleverna ska leta efter i texten, eleverna kan leta efter ord som rimmar och para ihop dem. Eleverna kan skriva ner ord som de tycker är intressanta på ett kort och sedan ordna orden efter deras längd. Dessa ordkort passar bra när eleverna ska läras sig tekniken för hur man kodar av bokstäver och ljudar samman de till ord (Björk & Liberg, 1996).

I den självständiga fasen används storbokens mindre kopia, lillboken. I denna fas läser eleverna på egen hand eller tillsammans i mindre grupper. Vissa elever har redan nu knäckt den alfabetiska koden och ljudar samman ord medan vissa elever läser mer eller mindre ur minnet med hjälp av bilderna som hör till texten. Samtalen mellan eleverna är viktig i detta moment då eleverna kan ta hjälp av varandra för att komma vidare i texten. Även fast eleverna läser själv så ska läraren finnas till hands för att hjälpa när det behövs stöd för en elev (Björk & Liberg, 1996).

Wittingmetoden

Att varva mellan teori och praktik är det drag som karakteriserar Wittingmetoden bäst. Arbetet med Wittingmetoden kan delas in i två delar. Den ena delen är symbolfunktionen som syftar till lärandet av det alfabetiska systemets grundprinciper. Den andra delen är förståelse-funktionen som är av en kreativ och skapande karaktär. Den är inriktad mot språkets byggnad och utvecklandet av det egna ordförrådet. Det arbetas parallellt med dessa två delar (Witting, 2005).

Läs- och skrivinläringen börjar med att eleverna förknippar språkljud med bokstäver genom att eleverna lyssnar på en liten text som innehåller många ord med det språkljud som övningen gäller. I nästa steg ska formen på bokstaven skrivas och eleverna arbetar alltid med vokalerna först. Symbolerna ska alltid läras in utan hjälp av bilder. När sedan alla bokstäver är inlärd börjar eleverna att ljuda samman bokstäver, från vänster till höger utan att det uppstår pauser mellan ljuden. Därefter ska eleverna arbeta med avlyssningsskrivning vilket innebär att eleverna lyssnar på läraren, upprepar de det lyssnat på med tydlig artikulation och avslutar med att forma bokstäverna. Nästa steg är att eleverna tillsammans diskuterar fram nya ord utifrån orden de redan känner till,

exempel på nya ord är *stenrös* och *tös* från *ös*. Bearbetning av orden är nästa fas vilket betyder att eleverna bland annat diskuterar ordens egentliga betydelse, ordet *pysa* kan betyda ge sig iväg men även koka över. Eleverna börjar sedan läsa individuellt i texthäftan där texterna har ett okomplicerat språk, för att sedan allt eftersom eleverna blir skickligare uppgradera till svårare texter. Sedan är det dags för elevernas eget skrivande, vilket långsamt växer fram från orden som de tidigare arbetat med. I denna fas strävar man inte efter att de så snabbt som möjligt ska skriva så mycket som möjligt. I den slutgiltiga fasen ska eleverna bekanta sig med de svårare stavelserna där arbetsmaterialet består av olika svårighetsgrader, där varje moment kan klaras av mot den bakgrund av vad eleverna sedan tidigare kan (Witting, 2005).

Trageton-metoden

Arne Trageton (2014) är den norske pedagogen som startade metoden ”Att skriva sig till läsning”. Under tre år följde Trageton 14 klasser i årskurs 1-4 i Norge, Danmark, Finland och Estland. Syftet med projektet var att undersöka hur datorn som verktyg kunde ändra på den traditionella läs- och skrivutvecklingen. Resultatet av studien visade bland annat att alla lärare i de 14 klasserna bedömde att skrivnivån var av högre kvalitet än vad de var vana vid från tidigare klasser. Enligt Trageton visar 40 års forskning att många elever i åldrarna 4-7 år har lättare att skriva än att läsa. Där datorn är ett enklare redskap än pennan eftersom perfekt handskrivning är svårt för 6-åringar att lära sig då finmotoriken inte är fullt utvecklad. Trots detta finns det en tradition i Europa sedan 200 år tillbaka att börja med den svårare läsningen av okänd text och med ett komplicerat handskrivande. Författaren vill därför vända på den traditionella läs- och skrivinläringen till skriv- och läslärande eftersom eleverna lär sig läsa genom sitt eget skrivande. Runt om i Sverige har skolor snappat upp Tragetons metod där eleverna använder datorn som skrivredskap och den formella undervisningen i handskrivande väntar till årskurs 2 i Sverige.

Redan i förskoleklass börjar barnen att leka med tangentbordet för att göra sig bekanta med de bokstäver som i framtiden kommer vara underlaget för ord och satser. Det förekommer inte någon formell undervisning i förskoleklassen utan barnen styr själva programmen och datorerna finns tillgängligt på samma sätt som leksaker, spel och färgpennor. Trageton (2014) tycker att många läroböcker systematiskt tar upp en bokstav i taget, där eleverna ska arbeta med en bokstav i två till fyra sidor, gärna alla elever i samma takt. Författaren menar att detta inte tar någon hänsyn till varje enskild elev och vilka bokstäver de redan kan. Genom att många skolor arbetar på detta sätt jobbar man mot den elevenpassade sociokulturella kunskapssyn som den svenska läroplanen ger uttryck för (Lgr11).

Trageton (2014) anser att det alltid ska finnas två barn vid varje dator för att det sociala samspelet ska stimuleras och för att de ska kunna hjälpa varandra både språkligt och tekniskt. Författaren anser att muntliga samtal är en nyckelfaktor vid dataskrivande. Datadiskussionen i par är enligt Trageton ett enkelt och effektivt sätt till naturliga samtal. När paren talat-lyssnat-samtalat om vad de ska skriva ritade de även bilder till sin text vilket är något som även Vygotskij förespråkar (Vygotskij, 2001). I centralt innehåll för årskurs 1-3 i Lgr11 står det att eleverna ska arbeta med ”*muntliga presentationer och muntligt berättande om vardagsnära ämnen för olika mottagare. Bilder och andra hjälpmedel som kan stödja presentationen*” (s.223). Genom dataskrivande i par lär sig eleverna att lösa tekniska problem tillsammans, de lär

varandra bokstäver och ord och hjälper varandra att bland annat bygga upp historier och diskutera sig fram till gemensamma berättelser (Trageton, 2014).

Skriva sig till läsning i Sandvikens kommun

Läs- och skrivundervisning med hjälp av dator utrustad med talsyntes är något som Mona Wiklander (2014) använde som ett specialpedagogiskt verktyg för elever med läs- och skrivsvårigheter i sin roll som speciallärare. Efter åtta år introducerades ASL för första gången i en helklass bestående av en årskurs 1, genom Wiklander och klassläraren. De ställde upp mål som de ville uppnå med metoden, där det centrala var hur resultatet såg ut på läs- och skrivkompetensen hos de elever som använde sig av ASL jämfört med de elever som undervisades med traditionell bokstavsinnlärning. För att göra detta möjligt användes en parallellklass på skolan som kontrollgrupp. Resultaten som de såg efter läsårets slut var att de elever som arbetat med ASL läste texter med bättre intonation och stannade naturligt vid punkt. Meningarna som de skrev hade bättre meningsbyggnad och innehåll, och meningarna började med stor bokstav och avslutades med punkt. ASL-eleverna knäckte även läskoden snabbare än jämförelseklassen där de flesta som undervisades med ASL hade knäckt den redan efter 4-6 veckor medan det tog upp till 6 månader för de andra eleverna.

Wiklander (2014) använder olika hjälpprogram tillsammans med datorn, där talsyntes är den viktigaste programvaran. Talsyntesen ger eleverna stöd genom att eleverna hör, med verklighetstroget tal, bokstäverna, orden och meningarna de skriver. Eleven får direkt bekräftelse på det hen skriver. Genom detta är det lättare för eleverna att upptäcka om ett ord eller en bokstav "fattas". Eleverna har också möjlighet att lyssna till inspelade texter genom programmet.

Även Wiklander (2014) betonar hur viktigt det är att ha en dialog kring texterna i arbetet med ASL. Kommunikationen finns med som en röd tråd genom hela skrivprocessen. Det första steget är att läraren tillsammans med eleverna diskuterar vad man ska skriva, med hjälp av bland annat en tankekarta. Det andra steget är att eleverna sätter sig vid en varsin dator eller två och två vid en dator och skriver en text med stöd utav tankekartan som finns på tavlan, eller ibland med lärarens förskrivna lapp. Vissa elever jobbar självständigt under denna process medan andra pratar om sin text med läraren eller klasskamrater. I den sista fasen lyssnar eleverna på sin färdiga text och läser sedan upp den för läraren (Hultin & Westman, 2014).

En-till-en

Under 2010-2015 genomför Sandvikens kommun en så kallad en-till-en-satsning. Det innebär att alla elever ska ha tillgång till en egen dator. Just nu varierar tillgången på datorer från skola till skola, men samtliga skolor har tillräckligt med datorer för att ASL- undervisningen går att genomföra. När eleverna skriver på datorerna med ljudande tangentbord och talsyntes får de alltid ord, meningar och texter upplästa. När eleverna ser och hör vad de skriver får de omedelbar respons på om de skriver som de tänker. I klassrummen där det arbetas med ASL finns det datorer som är uppkopplade mot internet med specialprogram som talande tangentbord, talsyntes, vanliga ordbehandlingsprogram med stavningskontroll och lekfulla bokstavsprogram. Klassrummen är också utrustade med projektor och interaktiva skrivtavlor. Lärarna har även fått stöd från projektledaren i ASL och får det kontinuerligt via nätverksträffar för att arbeta med denna metod i läs- och skrivlärande (Hultin, 2014).

ASL som ett inkluderande arbetssätt

Liksom Trageton (2014) menar Wiklander (2014) att många elever som hon mött kämpade med att forma bokstäver och det blev aldrig så fint som läraren förväntade sig, vilket resulterade i att lusten att lära i skolan försvann och det första mötet med skolan blev en besvikelse. När datorn introducerades 1996 märktes det att eleverna attraherades av datorerna, speciellt bland elever med läs- och skrivsvårigheter samt bland de elever som hade det svårt med koncentrationen. Datorn hjälpte eleverna att hitta motivationen att vilja lära.

Elever med koncentrationssvårigheter fångades av pedagogiska datorprogram vilket ledde till ett ökat intresse som gjorde att de lättare kunde koncentrera sig och ta in kunskap. Programmen gav direkt respons till eleven om de hade gjort rätt eller fel, vilket enligt Wiklander har en koncentrationsstärkande effekt. När en elev hade svårigheter med koncentrationen kunde den använda datorn istället för att lyssna till helklassundervisningen. Detta gjorde att eleven kunde stanna kvar i klassrummet tillsammans med övriga klasskamrater istället för att ha enskild undervisning hos specialläraren. De digitala resurserna möjliggjorde ett inkluderande arbetssätt, samtidigt som de fungerade motivationshöjande och koncentrationsstärkande (Hultin & Westman, 2014).

Elever med läs- och skrivsvårigheter får genom detta sätt möjlighet att vara kvar tillsammans med sina klasskamrater i undervisningen. När de andra eleverna läser eller skriver för hand kan elever med läs- och skrivsvårigheter diktera för läraren och få det nedskrivet med versaler för att sedan skriva ned det på datorn. Genom detta arbetssätt inkluderas dessa elever till att vara en i klassen.

ASL- mer än bara teknik

Idag handlar ASL om hur man med hjälp av digitala resurser kan arbeta med elevernas språkutveckling. Det måste aktivt arbetas medvetet med språk- och skriftutvecklingen, det räcker inte att eleverna bara skriver på datorn. Samtal kring elevernas texter enskilt, i grupp eller i helklass är en central del för att en språkutveckling hos eleverna ska ske. Det är dessa samtal som stödjer eleverna i utvecklingen nu och längre fram under skolgången (Hultin & Westman, 2014).

Den största skillnaden mellan Trageton (2014) och Wiklanders (2014) sätt att arbeta med ASL är att i den tragetonska utformningen av ASL blir upptäcktskrivandet barnens väg in i skriftspråket medan i Sandviken skriver barnen riktiga ord och texter redan från allra första början, med hjälp av modelltexter, eller förskriva lappar med det barnen själv dikterar. Detta sätt erbjuder en radikalt annorlunda väg in i skriftspråket än det tragetonska (Hultin & Westman, 2014).

Motorik

Genom att arbeta med metoden ASL flyttas handskrivningen fram till årskurs 2. Detta innebär att eleverna får mer tid att utveckla sin finmotorik så att de är väl förberedda då de på allvar lär sig att hantera pennan som ett verktyg. Eftersom eleverna är äldre, bättre motoriskt förberedda och redan kan bokstäverna har de bättre förutsättningar för att utveckla en tydlig och lättläst handstil (Lövgren, 2010). När eleverna undervisas med traditionell läs- och skrivundervisning används över 100 timmar till att gå igenom bokstav för bokstav. Används istället ASL som metod kan dessa timmar användas till

ett arbete som gynnar både den språkliga och den motoriska utvecklingen (Trageton, 2014).

Handstil

Enligt Trageton (2014) ger tidig dataskrivning och uppskjuten skrivstilsundervisning bättre handskrivning. Författaren gjorde ett handskrivningstest i slutet av motsvarande årskurs 2 i Sverige, där barnen fick en tryckt text ur en lärobok som de skulle skriva av så fint som möjligt samt så snabbt de kunde på två minuter. Det var sju dataklasser och 6 handskrivningsklasser som medverkade. Resultatet av detta var att dataklasserna skrev i genomsnitt bättre än handskrivningsklasserna men de skrev en aning långsammare än de som var vana att skriva för hand.

Trageton (2014) betonar att innehållet i det som skrivs är viktigare än formen på bokstäverna, vilket är en stor del till att användandet av datorer i undervisningen har ökat. Lövgren (2010) menar att när skrivningen med pennan får vänta till årskurs två så ligger fokus på språkutvecklingen. När eleverna i årskurs 2 ska börja skriva med pennan är bokstäverna bekanta och eleverna vet hur de ska användas. Med hjälp av en tydlig och formfokuserad handstilsundervisning utvecklar eleverna en lättläst handstil.

Däremot menar Stadler (1998) att handskriftinläringen är något som verkligen måste tas på allvar. Handskrivningen har, och kommer ha betydelse, inte minst genom att aktivt ingå i läsinlärningsprocessen. Författaren menar att genom att skriva ihop bokstäver från vänster till höger till ett ord illustrerar man samtidigt hur läsning går till. Författaren betonar att bokstaven ska formas med handen samtidigt som bokstavens ljud lärs in för att fler sinnen ska användas vilket gör det enklare för eleven att minnas bokstavens ljud och form. "Bokstavsljuden" binds samman till ord som är synliga på papper och läsriktningen framgår när man läser det skrivna ordet från vänster till höger. Vilket inte sker när eleverna skriver på tangentbordet.

Tidigare forskning om Att skriva sig till läsning

Agélii Genlott och Grönlund (2013) har genomfört en mindre pilotstudie i Sollentuna kommun om ASL. Studien bestod av fyra klasser i årskurs 1, där två av grupperna använde sig av ASL-metoden i läs- och skrivundervisningen, medan två av grupperna använde sig av konventionella metoder i läs- och skrivlärandet. Eleverna, i testgrupperna, samarbetade parvis med att skriva texter på datorn där datorerna var utrustade med talteknik. Texterna som eleverna skrev publicerades på klassens webb, där de diskuterades av elever, lärare och föräldrar. Meningen med det var att eleverna skulle få respons på sina texter av mottagarna.

Agélii Genlott och Grönlund (2013) menar att i de traditionella läs- och skrivmetoderna krävs det att eleverna går igenom två utvecklingsfaser samtidigt. Där den ena är kognitiv, det vill säga att lära sig att läsa och en motorisk där eleverna måste lära sig att skriva med pennan. Men genom iWTR, som är detsamma som ASL, behöver eleverna bara gå igenom en fas i taget där eleverna först får fokusera på den kognitiva utmaningen att lära sig att skriva och läsa för att sedan, i årskurs 2, lära sig att forma bokstäverna.

Resultatet av studien visar att grupperna som arbetade med ASL blev bättre läsare, skrev längre texter med bättre struktur och tydligare innehåll, samt att de använde ett

mer utvecklat och rikare språk. Lärarna bedömde även att eleverna i testgruppen hade ett gott självförtroende rörande sitt läsande och skrivande jämfört med kontrollgruppen (Agélii Genlott & Grönlund, 2013). Författarna klargör det goda resultatet med kombination av teknologi, socialt samspel och kommunikation.

Takala (2013) har gjort en studie där hon beskriver hur lärare använder sig av ASL-metoden, i den tragetonska tappningen, som ett komplement till annan läs- och skrivundervisning. Studien visar på liknande resultat som ovanstående forskning där eleverna utvecklar sociala och kommunikativa förmågor samt att metoden motiverar eleverna i skrivandet. Författaren poängterar också att ASL-metoden utgör ett ökat intresse i elevernas läs- och skrivlärande. Studien visade också att metoden inte var tillräcklig i sig, enligt lärarna, utan bäst effekt gavs tillsammans med regelbunden handstil.

Hultin och Westman (2014) har sedan 2011 arbetat med forskning gällande ASL-verksamheten i Sandviken. Forskningen är ett samarbetsprojekt mellan Högskolan i Dalarna och Sandvikens kommun. Författarnas syfte med studien var att undersöka villkoren för läs- och skrivlärandet i årskurs 1 och 2 när metoden ASL används med dator ur ett didaktiskt perspektiv, utifrån elevernas och lärarnas erfarenheter. Studien visar bland annat att den traditionella läs- och skrivinläringen är mer avancerad än ASL-metoden. Den visar också att eleverna får bredare kunskaper kring texters olika former. I studien framgår det även att elevernas produktion av texter blir mer avancerade i jämförelse med texter från elever som haft den traditionella läs- och skrivundervisningen. De menar också att vinsterna med metoden är att ASL passar alla elever, eftersom arbetssättet går att anpassa efter varje individ.

Teoretiskt ramverk

Min teoretiska utgångspunkt ligger inom det sociokulturella perspektivet. Detta perspektiv stämmer överens med det arbets- och tillvägagångssätt som används i arbetet med ASL. I det sociokulturella synsättet är eleven och gruppen i centrum och samspelet har stor betydelse för elevernas lärande. Eleverna som möts i skolan kommer med olika erfarenheter där förutsättningarna ser olika ut beroende på vilken familj, miljö och kultur de är uppvuxna och lever i. Det gör att elevernas förutsättningar ser olika ut, vilket i sin tur gör att de kan, i samspel med andra, dela med sig av sina olika kunskaper till varandra. Meningsfullheten är en viktig förutsättning för en gynnsam läs- och skrivutveckling. Genom att eleverna använder sig av sitt bagage som de har med sin in i skolan får eleverna en chans till att använda och pröva sin förståelse (Jonsson, 2004). I Lgr11 står det att undervisningen i svenska ”ska ge eleverna förutsättningar att utveckla sin förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift” samt att ”undervisningen ska även syfta till att eleverna utvecklar förmåga att skapa och bearbeta texter, enskilt och tillsammans med andra” (s.222). Arbetssättet i ASL bygger på ett samspel där kommunikationen kring texterna är viktiga. Eleverna hjälper bland annat varandra med stavning och ger varandra idéer om hur texten kan bli mer intressant. Lärandet i metoden ASL sker i samspel med andra, både vuxna och barn. Vygotskij menar att barn deltar i aktiviteter som de inte helt och hållet klarar av att genomföra själva, men tillsammans med en som redan kan, klarar barnen det. Barnen lär sig sedan att utföra det på egen hand. Det gemensamma läsandet och skrivandet utgör viktiga stödstrukturer för den fortsatta utvecklingen av läsande och skrivande på egen hand (Liberg, 2010).

Den ryske psykologen Lev Vygotskij (2001) anser att allt lärande och all utveckling sker i samarbete och ömsesidig påverkan med omgivningen. Lärandet kommer ur gemensamt arbete och är beroende av samspel i meningsfulla sammanhang. Han menar att utan social kommunikation sker ingen utveckling av vare sig språk eller tänkande. Barnet är socialt från början där språket fyller en social funktion genom dialogen med andra människor, både med dem i samma ålder och vuxna. Eleverna måste behärska språket för att kunna tillgodogöra sig all kunskap. När fler lärande personer samspelar bildas en gemensam kunskap som bidrar till ett djupare lärande.

Metod

I detta avsnitt redovisas undersökningens val av metod och urval av intervjuerna. Det kommer även klargöras hur intervjuerna genomfördes och bearbetades. Det som också behandlas i detta kapitel är studiens trovärdighet och vilka etiska principer som man som forskare ska ta hänsyn till vid genomförandet av en forskningsstudie.

Tillvägagångssätt

Jag har valt att göra en semistrukturerad intervjustudie med verksamma lärare i grundskolan för att på ett trovärdigt sätt kunna svara på min frågeställning. Eftersom jag var intresserad av att förstå lärares sätt att resonera om metoden ”Att skriva sig till läsning” kändes en kvalitativ studie rimlig (Trost, 2010). Det som kännetecknar en semistrukturerad intervju är att intervjuaren följer ett formulär med öppna frågor som samtalen centreras till. Respondenten har stor möjlighet att påverka intervjuens innehåll (Alvehus, 2013). Valet på en semistrukturerad intervju föll sig naturligt eftersom jag ville ha ett samtal kring ämnet för att på så sätt få en djupare insyn i lärarnas resonemang och åsikter kring ASL. Enligt Trost (2010) möts kvalitativ data ofta med misstänksamhet för att de bygger på små urval där de på inga sätt är representativa för befolkningen i statistisk mening. Kvantitativ metod ses som mer trovärdigt för många, eftersom beslutsfattare gärna vill ha siffror, vilket enligt Trost är ett kännetecken för kvantitativ metod. I denna studie har jag inte haft för avsikt att mäta något så därför var inte en kvantitativ metod aktuell.

Jag valde att ha enskilda intervjuer eftersom gruppintervjuer enligt Trost (2010) kan göra att den intervjuade inte vågar säga hur den egentligen tycker och tänker om ämnet inför fler personer än intervjuaren. Om jag hade haft en gruppintervju tror jag inte att mina svar hade sett lika ut som de gör idag.

Urval

Studiens urvalsgrupp bestod av sex utbildade lärare med olika erfarenhet. Mina respondenter är alla kvinnor i åldrarna 27-57 år och de har varit verksamma inom yrket i 3-37 år. Alla de sex intervjuade lärarna arbetar med barn mellan 7-10 år. För studien bad jag projektledaren för ASL i Sandvikens kommun om tips på lärare som använder ASL. Genom att välja lärare med olika bakgrund och från olika skolor förväntade jag mig att få en variation på intervju svaren som kan ha betydelse i resultatet. Urvalet av respondenterna gjordes utefter ett strategiskt urval. Enligt Trost (2010) är ett strategiskt urval ett sätt att få tag på det man önskar få tag på och att det är ett hjälpmedel att få variation bland de intervjuade.

Nedan följer mina respondenter och alla namn är fingerade av etiska skäl;

Deltagande lärare	Erfarenhet som lärare	Årskurs
Lisa	19	klass 1
Anna	15	klass 1
Emma	14	klass 2
Johanna	3	klass 1
Malin	16	klass 1
Josefine	37	klass 1

Genomförande av intervjuer

Jag började med att skicka ut mejl till de namn jag fått tipsat om med ett bifogat brev där syftet med intervjuerna förklarades samt information om god forsknings ed (se bilaga 1). I brevet stod det också att vid önskemål fanns möjlighet att få intervjufrågorna i förväg (se bilaga 2). Detta för att lärarna skulle få en inblick i intervjuens innehåll, och på så sätt vara förberedda inför intervjun. Jag ansåg inte att mina frågor var av den karaktären att respondenterna kunde läsa in sig på frågorna utan det handlar om åsikter. Istället såg jag fördelen med att den intervjuade kunde vara mer avslappnad inför intervjun genom att i förväg få läsa frågorna. 4 stycken av de intervjuade önskade ha frågorna i förväg medan övriga två inte önskade det.

När jag valde att göra mina frågor utgick jag från en semistrukturerad intervju, där intervjuaren följer ett formulär som består av öppna frågor som samtalen centreras kring. Som intervjuare är det viktigt att vara aktiv i sitt lyssnande och komma med följdfrågor (Alvehus, 2013). Trost (2010) och Stukát (2005) menar att de första frågorna man ställer kan vara avgörande för hur intervjun kommer att flyta. Jag valde därför att låta den intervjuade börja med att berätta lite om sig själv och sin erfarenhet som lärare. Övriga frågor som ställdes var bland annat hur lärarna tyckte om att inte använda pennan under årskurs 1 i svenskundervisningen, om de ansåg att ASL hjälper elever med läs- och skrivsvårigheter, om deras roll i klassrummet har förändrats samt fördelar och nackdelar med ASL.

Alla intervjuer utfördes på respektive lärares skola, antingen i klassrummet eller i ett mindre gruppum. Vid två av intervjuerna tog jag bara anteckningar medan övriga fyra spelades in med hjälp av min iPhone. Detta beroende på att två av mina respondenter inte ville spelas in och respondenten måste alltid få sista ordet om hur det som sägs ska redigeras (Alvehus, 2013). Innan jag började med frågorna informerade jag än en gång om god forsknings ed och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan.

Bearbetning av intervjuerna

Samma dag som intervjun genomfördes lyssnade jag på den och började transkribera. Jag skrev ner intervjuerna ordagrant i ett Word-dokument. Jag har inte gett plats för pauser eller tonfall då jag ansåg att det inte var relevant för mitt resultat. Två av intervjuerna hade endast anteckningar vilket jag samma dag läste och bearbetade och utvecklade till meningar. Jag skrev sedan ut alla intervjuer på papper för att få en tydlig översikt när jag skulle sätta igång med mitt resultat. Enligt Alvehus (2013) är detta ett första steg i analysen där tal förvandlas till text, vilket i sin tur är ett tolkningssteg. Det är alltså min tolkning av intervjuerna som ligger till grund för mitt resultat. Jag valde sedan att använda överstrykningspennor där jag markerade det som skulle användas. Samma färg användes till svaren som hörde ihop. Svaren delades sedan in efter färgerna i kategorier för att enklare kunna jämföras med varandra.

Studiens trovärdighet

I en vetenskaplig studie är det viktigt att se till trovärdigheten. Trost (2010) betonar att som forskare är det viktigt att kunna visa att resultaten av insamlad data och analyser är trovärdiga samt att de är insamlade på ett sätt som är seriöst och relevant för problemställningen. Intervjufrågorna är skapade utifrån litteraturen och min frågeställning. Diskussioner med handledaren har skett för att se om frågorna kan ge

svar på frågeställningen. Två lärare, som inte medverkar i studien, har läst frågorna i syftet att se om frågorna är tydliga och om de uppfattas på liknande sätt hos båda för att inget missförstånd skulle ske under de riktiga intervjuerna. Har missförstånd uppstått har frågan/frågorna ändrats.

Jag kan redogöra för resonemanget som de intervjuade lärarna har kring arbetet med metoden ASL. Som jag tidigare nämnt anser jag att svaren jag fått från mina respondenter är uppriktiga och ärliga, även fast några av mina respondenter haft tillgång till frågorna innan intervjun. Om jag skulle göra om intervjuerna igen anser jag att svaren skulle bli detsamma. Det som jag tror skulle kunna göra att en lärare ändrar sitt sätt att resonera kring metoden är att hen, om några år, känner att metoden är mer inarbetad och läraren i sig själv känner sig mer bekväm med metoden och datorn som redskap.

Alla intervjuer genomfördes på ett tillfredsställande sätt utan att avvika från ämnet. En felkälla kan ha uppkommit genom att en av inspelningarna inte utfördes korrekt. Inspelningen började felfritt men under inspelningens gång stängdes den av, vilket inte märktes tidigare än 25 minuter in i intervjun. Jag insåg att endast ett par minuter blivit inspelade. Utan att ha lagt större vikt vid anteckningar under intervjun försvann mycket intressanta åsikter om det aktuella ämnet. Efter händelsen ändrade intervjun karaktär där den inte kom tillbaka till samma flyt som innan. Anteckningar gjordes direkt efter avslutad intervju och mejlades till läraren för att hen skulle få möjlighet att läsa igenom för att inte känna att medverkan varit meningslös och risken att bli feltolkad skulle ha ökat. Detta gjordes för att följa etiska aspekter.

Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet under sex olika rubriker som redogör för de intervjuade lärarnas resonemang och åsikter om metoden Att skriva sig till läsning. Utifrån empiriskt material har fem kategorier skapats för att svara på frågeställningen. Dessa kategorier är; att utesluta pennan under första året, fördelar med ASL, nackdelar med ASL, elever med läs- och skrivsvårigheter och lärarnas roll i klassrummet. Resultaten presenteras så att läsaren inte ska kunna identifiera intervjupersonerna. Under varje rubrik följer lärarnas svar och sist mina tolkningar och kommentarer.

Att utesluta pennan under första året

I ASL-metoden ska eleverna endast skriva på datorn under det första läsåret. Eleverna använder inte pennan som ett skrivverktyg i undervisningen i svenska. Detta för att eleverna endast ska fokusera på det kognitiva momentet (Trageton, 2014). Datorn används som ett redskap i läs- och skrivinläringen för att alla elever, även de med stora motoriska svårigheter, ska ha samma möjligheter att skriva texter (Hultin & Westman, 2014).

En del av informanterna påpekade att det känns bra att utesluta pennan under första året för att elever med stora motoriska svårigheter ska få mogna till sig. Malin menar att det finns många fördelar med denna metod. Bland annat att eleverna blir bättre att skriva med pennan i årskurs 2 eftersom eleverna har sett hur alla bokstäver ser ut. Hon menar också att man tjänar på att inte använda pennan under första året, speciellt för de elever med grova motoriska svårigheter.

I min förra klass fanns de en hel del som hade stora motoriska problem att skriva med pennan. Men då tänker jag såhär; om de hade sådana problem i tvåan, hur skulle det ha varit i ettan när de ska lära sig bokstäverna, forma dem och försöka skriva meningar? Det blir så många moment på en gång. (Josefine)

Anna håller inte med Josefine och Malin utan hon säger att:

Eleverna förlorar ett år eftersom de fortfarande har problem med motoriken i årskurs 2, vilket betyder att det går åt stor del av det läsåret för att träna.

När Anna arbetade med ASL första gången uteslöt hon pennan helt i svenskundervisningen. Denna gång kommer eleverna att få träna på att forma bokstäverna med pennan vid sidan av arbetet med ASL. Johanna är inne på samma spår som Anna, men erkänner att hennes elever alltid har format bokstäverna med pennan vid sidan av arbetet med ASL. Även Lisa låter eleverna öva på bokstäverna vid sidan av ASL, inte för att hon tycker att eleverna förlorar ett år utan mer för att eleverna ska se hur bokstäverna skrivs samtidigt som de lyssnar på bokstavens ljud. Hon menar även att det är viktigt att prata kring bokstäverna. Eleverna skriver dock inte bokstaven själv med pennan utan ser på när Lisa skriver. Däremot håller Lisa med Anna om att de elever som har svårt med finmotoriken även har det när de börjar årskurs 2.

Emma är lite delad i sin mening när det gäller att inte använda pennan i årskurs 1 (mer än i matematikboken). Hon menar att det är ett otroligt hinder när eleverna inte kan

forma bokstäverna i årskurs 2 eftersom de vill börja producera texter för hand. Hon tycker även att eleverna som använt ASL är sämre att skriva med pennan, i årskurs 2, än hennes tidigare klass som lärt sig läsa och skriva genom traditionell läs- och skrivinlärning. Samtidigt menar hon att eleverna inte är att jämföra med årskurs 1:or när de börjar använda pennan, men de är inte lika duktiga som elever som haft pennan från början.

Respondenterna hade olika förhållningssätt om det är en fördel eller inte att utesluta pennan under första året. Enligt Fredriksson och Taube (2014) medför träning av handskrivning att elever bättre kommer ihåg bokstäver än om de tränar bokstäver på datorn. 4 av 6 respondenter har samma erfarenhet som Fredriksson och Taube medan övriga respondenter tycker att eleverna blir bättre i årskurs 2 att hantera pennan när de först får skriva på datorn. Två av respondenterna låter eleverna forma bokstäverna med pennan redan i årskurs 1, trots att det går emot tillvägagångssättet i arbetet med ASL.

Elever med läs- och skrivsvårigheter

ASL-metoden i Sandvikens kommun skapades först för elever med läs- och skrivsvårigheter. Wiklander (2014) menar att datorn underlättar för dessa elever genom att eleverna attraheras av datorn och hjälper till att motivera eleverna att vilja lära. Datorn hjälper eleverna genom användningen av talsyntes, ett program som gör det möjligt för eleverna att höra vad de skriver. Hon menar också att elever som har svårigheter får tidig hjälp. Antalet elever med lättare läs- och skrivsvårigheter minskar om fler elever får tillgång till verktyg som stödjer alternativa lärgångar, vilket kan hjälpa eleverna att komma över sina svårigheter.

Johanna anser att elever med läs- och skrivsvårigheter varken har det bättre eller sämre med metoden ASL. Hon menar att oavsett vilket metod som används måste mer tid alltid ges mer åt dessa elever. Anna instämmer och menar att det inte spelar någon roll om eleverna skriver på datorn eller med pennan. Emma tycker inte att ASL-metoden hjälper elever som har läs- och skrivsvårigheter. Hon säger;

ASL blir inte för svårt utan man behöver göra det på fler sätt, inte bara ett. De kanske inte passade dom just de där. Eller så behövde de göra något dubbelt, för de behöver verkligen träna dubbelt. Och de får man inte göra i ASL-metoden. Man får ju ljuda, klippa och klistra men jag tror att dessa elever behöver det i öga/handkoordination. Ibland känns det som att det är bortkastat, när vissa elever skriver, och de tar så lång tid att få ner en mening, och sen lyckas de radera det mesta. Och man tänker vad gör vi? Vad lär dom sig egentligen?

Josefine däremot poängterar att arbetet med ASL för elever med läs- och skrivsvårigheter underlättas mycket med hjälp av denna metod. Malin upplever också att elever med läs- och skrivsvårigheter har det lättare med ASL. Bland annat eftersom eleverna får hjälp av läraren som skriver ner det eleven dikterar så vet de vad de skriver även att de inte kan läsa. Eleverna "läser" även upp texten för klassen så de blir vana att redovisa, precis som sina klasskamrater. Lisa tycker också att det fungerar bra med ASL för elever med läs- och skrivsvårigheter, just för att datorn är lockande. Hon menar att har man svårt med läsning och skrivning så undviker man gärna det, men datorn kan man locka eleverna till. Något som är positivt för elever med läs- och skrivsvårigheter är enligt Lisa att de alltid är med i klassrummet, om en elev behöver resurshjälp så

kommer alltid hen in i klassrummet så eleven känner sig inkluderad i klassen och behöver inte känna sig utpekad eller vara rädd att missa något.

De får bekräftat hela tiden om de har rätt eller fel, de får de inte om de skriver med pennan, då måste i så fall läraren sitta bredvid för att de ska märka om de blir fel. Att höra bokstaven hela tiden, tillslut går de ju in. De vet att de är den bokstaven. Nej, nej, nej, de är inte jobbigare med ASL (svar på följdfrågan om de är jobbigare för eleverna att sitta och leta efter bokstäverna på tangentbordet om och om igen). För samma elever har problem med pennan och de blir fel och de får sudda och sudda hela tiden vilket jag tycker är mer frustrerande än att leta en liten stund. (Josefine)

När eleven ska skriva på datorn måste hen sitta och leta reda på varje liten bokstav, eftersom eleven inte känner till bokstäverna på tangentbordet vilket gör att eleven tröttnar. När eleven skriver av det jag skrivit på en lapp slipper han leta reda på bokstaven och kan direkt skriva av bokstaven på sitt papper. Pennan gör det lättare för att du slipper leta. (Anna)

Björk och Liberg (2006) anser att det finns risker med den särskilda undervisningen som vissa elever behöver vid läs- och skrivsvårigheter. De menar att det finns elever som inte alls tycker om att gå ifrån den vanliga undervisningen. Ofta måste eleven arbeta med det som de är dåliga på, vilket ofta innebär att arbetsuppgifterna är tråkigare och mer innehållsfattiga än de elever som inte har dessa problem. Lisa menar att genom att använda ASL-metoden undviker läraren att utsätta eleverna för detta. Även Josefine och Malin tycker att ASL underlättar för elever med läs- och skrivsvårigheter. Emma tycker inte att ASL underlättar för elever med läs- och skrivsvårigheter. Johanna och Anna är neutrala och menar att det inte spelar någon roll om eleverna skriver med pennan eller på datorn.

Lärarnas roll i klassrummet

Av det som har kommit fram i denna undersökning är att dessa lärare också tycker att det är viktigt att barnen kan läsa och skriva. Josefine och Malin tycker att deras roll i klassrummet har förenklats och underlättats. Lisa anser att det underlättar undervisningen men poängterar att det är mer intensivt i början, när datorn ska göras i ordning och alla program ska installeras.

Det tar lång tid att starta upp ASL, de är mycket att starta upp. Men de är tidskrävande att starta upp med den traditionella läs- och skrivinläringen också. Även om man får repetera och repetera bland annat inloggning och för att eleverna ska lära sig att starta upp program men så får man ju ändå göra de med det andra sättet också. Det är en väntan såhär i början för eleverna, mycket program som ska installeras. Vi får ju springa runt eller så tar man de i helklass. (Josefine)

När eleverna väl kan tekniken och kan ljuda ihop ord blir de mer självständiga. De jobbar på jättebra. Vilket resulterar i att jag kan sitta mer med en person åt gången och diskutera texten, bland annat stavningen. Till exempel *kat* och *katt* eller *bol* och *boll*. Jag tycker att diskussionen om själva språket blir lättare än när man har bokstavsinläring och ska ljuda ihop i helklass. (Malin)

Emma tycker inte att hennes roll i klassrummet har underlättats. Hon poängterar att hon fått samma frågor, som hon fick när hon använde den mer traditionella läs- och skrivinlärningsmetoden, och säger även att eleverna inte blir mer självständiga med ASL. Anna är inne på samma spår som Emma och hävdar att det snarare har blivit tvärtom. Medan Johanna är neutral i frågan.

Det tar tid att introducera ASL i klassen, istället för att bara ta fram penna och en bok. Det kan bero på att jag själv är dålig på datorer och har inget större intresse för det. Eleverna blir självklart jätteduktiga med datorn under tidens gång, utan de svaga eleverna för de är svaga hela tiden, tyvärr. (Anna)

När ASL fungerar är eleverna självgående vilket underlättar men egentligen spelar det ingen roll vilken metod man använder sig av om man inte har en tydlig ledarroll. När eleverna sitter vid datorn krävs det att man har koll på dem (eleverna) så de inte gör något som de inte borde göra. (Johanna)

Jag kanske smittar av mig på eleverna eftersom jag inte köper metoden helt och hållet. Vi förklarar inte matte på bara ett sätt heller, när barn har svårt att förstå, och då kan jag inte se att man bara har skrivinläring på ett enda vis. (Emma)

Även kring lärarnas roll i klassrummet finns det olika åsikter bland respondenterna. Respondenterna som anser att deras arbete i klassrummet underlättats verkar uppskatta att använda datorns som redskap i klassrummet. Medan respondenterna som inte tycker deras arbete har underlättats av tekniken tar med avstånd från datorn och gillar inte riktigt att arbeta med metoden. Några av respondenterna anser att ASL-metoden inte är tillräcklig i sig själv, vilket kan enligt Hultin och Westman (2014) göra att den inte kommer att fungera fullt ut. De anser att den enskilda läraren och eleven måste känna sig bekväma med arbetssättet för att det ska blir riktigt bra. Vilket också Emma och Anna säger att de kanske smittar av sig på eleverna eftersom de inte anser att metoden är 100% och att de inte har ett intresse för datorer.

Fördelar med ASL

Intervjuade lärarna hävdade olika fördelar som att texterna blir längre och mer avancerade samt att eleverna kommer igång med skrivandet mycket tidigare. Alla ser stora fördelar med att eleverna under arbetets gång enkelt kan gå in och ändra i texten och att eleverna kan utveckla sin text till det bättre, genom diskussioner med läraren eller med hela klassen. De menar också att det är lättare att skriva på datorn då det tar längre tid med den traditionella bokstavsinläringen med penna och papper. Johanna tycker att den största fördelen med ASL är att eleverna kan arbeta utifrån sin egen förmåga och känna att de lyckas. Malin håller med Johanna och menar att alla kan använda ASL.

Eleverna lyckas på en gång! Flera av eleverna säger att de inte kan skriva, så har vi tillsammans skrivit den lilla lappen och så sitter de och trycker sina bokstäver och så lyssnar vi på meningen som barnen har skrivit. Så säger de; men gud jag har ju skrivit det. De får den där känslan att de här blir ju jättebra till skillnad om man skriver med penna och papper så får

man inte till orden lika. När de sitter med ljudande tangentbord och de hör ljuden på bokstäverna som man inte gör när man skriver med penna och papper. (Lisa)

Malin, Anna och Emma ser fördelen med ASL och att elever som har problem med finmotoriken inte blir hämmade. Malin anser att elever med dålig motorik har samma möjligheter till att skriva och berätta vad de vill genom ASL som de andra eleverna.

Eleven som skriver 2 meningar är lika nöjd som eleven som skriver 20 meningar, bland annat eftersom punkt och stor bokstav finns med. Utseendemässigt ser allas arbeten lika ut, ingen blir retad för dålig handstil. (Anna)

De som skriver 2 meningar är lika stolta över sin text som de elever som skriver 20 meningar. (Malin)

En kille han kan inte alls forma bokstäver men han har verkligen gjort jättefina texter på datorn. Så för honom har det varit jättebra. (Emma)

Enligt Hultin och Westman (2014) är fördelarna med ASL bland annat att eleverna skriver längre texter med olika genrer. Lövgren (2009) hävdar att eleverna skriver många och långa texter när de inte behöver kämpa med pennan. Respondenterna i studien ser liknande fördelar med metoden då de är överens om att ASL-metoden ger eleverna förutsättningar att lyckas och att de känner sig nöjda över sin prestation. Oavsett om eleven har motoriska svårigheter eller inte så kan alla skriva någonting på datorn. De ser också att eleverna skriver längre och mer avancerade texter.

Nackdelar med ASL

En del av de respondenterna uppger att det finns nackdelar med ASL och det är bland annat att eleverna är ovana att skriva långa texter med pennan. Nedan beskriver Josefine hur det såg ut när hennes förra elever skulle skriva Nationella provet i årskurs 3;

Det jag märkte nu vid senaste NP var att de (eleverna) inte var vana med att skriva berättelser för hand. Det var berättelsen som skulle skrivas för hand medan faktatexten skrevs på datorn. De syns att när dem skriver att de börjar jättebra men sen blir de trötta i handen. De satt och skakade handen till och med. De var slarviga med punkt och stor bokstav. Innehållet blev inte heller så bra mot slutet, början var bra men inte slutet. Hade de fått skriva på datorn hade det blivit mycket bättre texter. (Josefine)

Lisa tycker inte att ASL passar alla och att det tar mycket tid i början. Anna och Johanna anser att eleverna missar träningen av finmotoriken vilket resulterar i att eleverna får det jobbigare i tvåan eftersom de måste börja träna motoriken då. Emma håller med Anna och Johanna men menar också att eleverna tappar öga/handkoordinationen samt minnet att komma ihåg hur bokstäverna formas och låter. Den största nackdelen med ASL är ändå enligt Emma den tekniska sidan. Hon får medhåll från Johanna som menar att man blir beroende av datorn.

Att bara skriva utan att sudda, att lära eleverna spara. Det är svårt. Det tekniska sätter ofta hinder. Vad gör man när till exempel åtta A4-sidor försvinner för en elev som är klar med sin text och ska skriva ut? När de helt plötsligt bara är borta och man kan inte rädda det. Det är hemskt. (Emma)

Skulle något inte fungera blir kvalitén dålig och man bara står där. Man måste ha datavana för att arbetet ska flyta på ordentligt. (Johanna)

Malin däremot ser inte alls någon nackdel med ASL-metoden.

Nästan alla respondenter talar om nackdelar med ASL. Den gemensamma nämnaren som jag kan hitta i respondenternas svar är att eleverna är ovana att använda pennan. Josefine har sett att eleverna i årskurs 3 har svårt att skriva långa texter med pennan men tycker inte att de är så konstigt eftersom eleverna för det mesta skriver på datorn. Hon kan inte riktigt förstå varför eleverna ska skriva för hand när de producerar så bra texter på datorn. Fredriksson och Taube (2012) understryker däremot att det är viktigt att eleverna skriver för hand. De menar att det finns forskning som visar att när elever skriver för hand ökar kvalitén på det skrivna. Den andra nackdelen som flera av respondenterna pratar om är tekniken. De menar att om inte tekniken fungerar blir kvalitén dålig. Johanna hävdar att datavana hos läraren är ett måste om ASL ska fungera ordentligt.

Diskussion

I denna avslutande del diskuteras studiens resultat utifrån studiens frågeställning med hänsyn till litteratur och tidigare forskning. Vidare följer ett avsnitt med en pedagogisk implikation där jag redogör för vad jag anser att min studie kan tillföra till yrket. Kapitlet avslutas med förslag om vidare forskning på ämnet.

Resultatdiskussion

De resultat som diskuteras i denna del är valda på grund av att de ger en bild av lärarnas resonemang om ASL-metoden. De intervjuade lärarnas åsikter om metoden skiljer sig från varandra vilket är något som diskuteras. Hälften av respondenterna tycker att det räcker med att skriva på datorn för eleverna. De anser att det är tillräckligt stimulerande för att eleverna ska lära sig bokstäverna. Josefine är en av de som anser att det räcker att skriva på datorn eftersom eleverna hör varje bokstav de skriver på datorn, vilket ger mer än att bara skriva den med pennan. Detta är något som Stadler (1998) inte håller med om eftersom det är lättare för eleven att minnas bokstävernas ljud och form när eleven formar bokstaven med handen. Författaren menar att elever går miste om öga/handkoordinationen om de skriver på ett tangentbord. Trageton (2014) är av motsatta åsikten då han, som några av mina respondenter, anser att det är mer än tillräckligt att skriva på datorn. När eleverna skriver på datorn får de hela tiden se korrekta bokstäver vilket i sin tur hjälper eleven den dagen de ska skriva för hand och de vet hur bokstäverna ser ut.

I ASL-metoden ska pennan uteslutas helt under det första året i svenskundervisningen och eleverna skriver istället på datorn (Hultin & Westman, 2014). Fredriksson och Taube (2012) håller inte med om att pennan inte ska användas under det första läsåret. De menar istället att datorn kan vara en del i läsundervisningen, men den måste ingå i en större helhet där läraren ser till att eleverna får den undervisning som de behöver för att lära sig att läsa och skriva. De betonar även att om handskrivningen ersätts med skrivning på datorn kan detta bidra till att hjärnans minne gällande bokstäver minskar. Emma är en av respondenterna som håller med Fredriksson och Taube (2012). Hon tycker att det är viktigt för många elever att skriva med pennan för att de behöver öga/handkoordinationen för att de ska minnas bokstaven.

Orsaken till att eleverna inte använder pennan i årskurs 1 är för att de enbart ska fokusera på att skriva, det vill säga endast använda det kognitiva momentet istället för att behöva använda både det kognitiva och det motoriska momentet (Trageton, 2014). Eleverna kan därför koncentrera sig på att utveckla texter istället för att kämpa med att forma bokstäverna med pennan. Respondenterna som inte anser att datorn är ett tillräckligt verktyg för att eleverna ska utveckla en fungerande handstil betonar att eleverna näst intill förlorar ett år med pennan. De menar att eleverna får använda mycket tid i årskurs 2 för att lära sig att forma bokstäverna innan de kan skriva texter med pennan. Skulle det egentligen påverka eleverna så mycket om de fick träna att forma bokstäverna med pennan vid sidan av ASL? Två av respondenterna gör redan det till skillnad från vad Lövgren (2010) och Trageton (2014) anser. De bedömer av erfarenhet att det är det bästa för eleven. Borde det ses som att dessa två lärare gör fel när de tillåter detta? En studie genomförd av Takala (2013), se litteraturgenomgången, visar på liknande resultat som denna studie när lärare inte anser att ASL-metoden är tillräcklig. Lärarna i den studien ansåg även de att ASL bör kompletteras med regelbunden handstil. Jag förundras verkligen över vad det är som gör att vissa lärare

anser att handskrivningen blir bättre med ASL gentemot de lärare som inte tycker det. Vad är det egentligen som gör att elever till några lärare i studien skriver bättre med pennan i årskurs 2 genom användandet av ASL? Vad gör lärarna för skillnad i användandet av ASL för att resultaten kan vara så olika?

En av farorna med den här typen av strikt utarbetade metoder kan enligt Hultin och Westman (2014) vara att lärarna tolkar metoden för noggrant. Lärarnas pedagogiska professionalitet kan sättas ur spel om de följer metoden till punkt och pricka. Samtidigt framkom det i Hultin och Westmans studie att många lärare i Sandviken som använt ASL i den tidiga läs- och skrivinläringen känner sig trygga på grund av att metoden är så tydligt utformad. I studien framkom det också att de enskilda lärarna redan tolkar metoden på olika sätt, utifrån sina egna pedagogiska erfarenheter. Intervjuerna i denna studie visar på samma resultat där en del av respondenterna utformar sin egen version av metoden genom att komplettera den med sådant som de använde sig av innan de började arbeta med ASL.

Lärarnas frustration över att inte få välja metod i den tidiga läs- och skrivinläringen kan bero på att lärarna känner att de besitter viktiga erfarenheter som är väl beprövade. Hur mycket kan lärarna ta med sig in i arbetet med ASL från sina erfarenheter som inte säger emot tillvägagångssättet i ASL när pennan inte får användas? Emma sa i intervjun att matematik är något som inte bara lärs ut på ett vis utan finns det många elever som inte förstår en räknemetod så förklaras det på ett annat sätt. Varför ska man då endast använda sig av en läs- och skrivinlärningsmetod?

Till viss del förstår jag varför denna metod är bestämd att användas i alla skolor i kommunen. Resultaten från PISA-undersökningar, se inledning, visar att svenska elevers läsförståelse försämras och skolläringen gör allt för att resultaten ska förbättras. Är det här rätt sätt att göra det på? Är det inte upp till var och en att välja det arbetssätt eller den metod som man tror hjälper eleverna att nå det bästa resultatet? Å andra sidan visar resultaten från tidigare forskning, bland annat Agélii Genlott och Grönlund (2013), att eleverna knäcker läskoden snabbare, de blir bättre på att skriva texter och samtala om dem samtidigt som de skriver mer avancerade texter genom att använda ASL. Varför är vissa lärare fortfarande tveksamma till en metod vars forskning pekar på positiva resultat? Kan det vara motstånd eller okunskap till den nya tekniken? Det man kan fråga sig är; väger forskning eller lärares erfarenheter mest?

Som intervjuerna pekar på så är metoden särskilt gynnsam för elever med motoriska svårigheter. Detta på grund av att inte alla elever har kommit så långt i utvecklingen av finmotoriken. ASL ger eleverna goda förutsättningar att lära sig att läsa och skriva. Detta genom de program som används på datorn. Många av respondenterna menar att det är bra för eleverna att de hör vad de skriver vilket leder till att eleverna själva kan avgöra om de skriver rätt eller fel. Genom att erbjuda eleverna ett verktyg som inte baseras på hur långt varje enskild elev har kommit tycker jag är en fördel. Respondenterna menar även att när eleverna erbjuds denna möjlighet ger det eleven en chans till att känna att de lyckas och att de är nöjda med det de skriver. Även om de endast skriver 2 meningar eller 20 meningar, så ser det lika ut för alla. Jag tror att om man låter eleverna fokusera på att skriva kan det bidra till att stärka elevernas självkänsla och självförtroende. Mina skäl till denna uppfattning är att om elevernas första möte med läs- och skrivinläringen blir en positiv upplevelse istället för ett misslyckande kan elevernas motivation till fortsatt lärande öka. Om eleverna istället

skulle fått kämpa med finmotoriken och att skriva för hand skulle det kanske bli tvärtom och eleverna skulle tröttna och inte alls vara inspirerade till fortsatt lärande.

Genom ASL går eleverna från helheten ner i delarna. Diskussioner kring texter sker mer naturligt menar flera av respondenterna. I diskussionen kan de prata om bokstäver, ord och meningar. Det gemensamma samtalet ger liv åt texterna (Liberg, 2006) och är enligt Björk och Liberg (1996) en viktig del för att öka elevernas medvetenhet om skriftspråket. Datorn har på senare år blivit ett ovärderligt redskap vid responsgivning och redigeringsarbete av elevernas texter. För att eleverna ska utvecklas räcker det inte med att eleverna endast ska läsa och skriva mycket. Eleverna måste närma sig sina egna och andras texter, lyssna och lära av varandra, jämföra, inspireras och bli utmanas för att komma vidare (Lindö, 2002).

De intervjuade lärarna menar att det både finns fördelar och nackdelar med ASL-metoden. Om metoden var frivillig att använda skulle en av respondenterna välja att gå tillbaka till de arbetssätt som användes innan ASL blev en bestämd metod. Övriga respondenterna skulle arbeta vidare med metoden eftersom de anser att metoden är bra för elevernas tidiga läs- och skrivinläring. Dock skulle tre av respondenterna välja att komplettera metoden med fler läs- och skrivinlärningsmetoder eftersom de inte anser att den är tillräcklig som den är nu. Fördelen med ASL som jag ser det är att det finns en färdig metod att tillgå där syftet och tillvägagångssättet är tydligt utformat. Av resultatet att döma från denna studie anser jag att datorn är ett verktyg som gör det möjligt att fler elever får lyckas där skolan gör det bra som följer samhällsutvecklingen och använder sig av IKT i undervisningen.

Didaktiska implikationer

Studiens resultat kan bidra till att synliggöra hur ASL kan användas i den tidiga läs- och skrivundervisningen. Utöver det ger studien även en bild av att det finns ett behov att ibland behöva komplettera ASL-metoden för eleverna. Även om man inte kan dra några generella slutsatser utifrån denna studie så anser jag att om lärarna får mer information och kunskap om datorn som verktyg så kanske fler skulle uppskatta att använda den. För att hjälpa alla elever så gäller det för lärare att kunna anpassa sig, förändra metoder och prova sig fram för vad som passar till varje elev (Stadler, 1998). Genom denna undersökning har jag gjort tolkningar att lärare som inte anser att metoden är tillräcklig gärna använder sig av pennan när elever har svårt att lära sig att läsa och skriva. Känslan som jag får av undersökningen är att det hade behövt mer stöd och information för de tveksamma lärarna för att genomföra ASL som den ”enda” metoden. Samhället idag blir med digitaliserat och finns möjligheter att använda IKT och digitala verktyg i skolan som kan ge eleverna goda förutsättningar inför framtiden så anser jag att är något att ta vara på.

Några av lärarna i denna studie betonar att det inte finns ett sätt för alla elever att lära sig att läsa och skriva på. Barn är egna individer och behöver olika sätt för att lära sig på. Det som är bra för den ena behöver inte vara det för någon annan. Användningen av ASL i läs- och skrivinläringen borde inte utesluta att lärare använder sig av fler metoder samtidigt. Med fler metoder menar jag inte att man behöver använda hela konceptet som en metod står för, utan använd delar ur metoder för att hjälpa eleven att hitta ett sätt som fungerar för just den. Jag är av den åsikten att den ena inte behöver utesluta det andra. Om lärare anser att eleverna behöver träna på att forma bokstäverna med pennan redan från årskurs 1, låt de göra det jämsides med ASL. Det mest ultimata i

mitt tycke, efter genomförandet av denna studie, är en kombination mellan ASL och andra traditionella metoder där handskrivning ses som ett viktigt komplement till datorskrivningen. Anser lärare att det finns ett behov av det så tycker jag att det är upp till var och en att välja.

Förslag på vidare forskning

Jag anser att det skulle vara intressant med en undersökning som studerar hur eleverna påverkas om de får använda pennan till att forma bokstäverna parallellt med ASL redan från årskurs 1. Detta skulle kunna leda till ett djupare resultat. Eftersom vissa av respondenterna i denna studie låter eleverna använda pennan till att forma bokstäverna så vore det spännande att se om det påverkar elevernas sätt att skriva på datorn. Skulle dessa elever skriva kortare och mer innehållsfattiga texter på datorn? Skulle de elever som har motoriska svårigheter påverkas negativt eller positivt av att använda pennan redan i årskurs 1? Som kontrollgrupp skulle bli intressant att utforska en klass som följer tillvägagångssättet i ASL fullt ut. Det kan ge en djup förståelse för skillnaderna mellan klasserna.

Efter att ha gjort denna studie skulle jag även tycka att det vore spännande att intervjua rektorer runt om i Sandvikens kommun. Det vore intressant att få veta varför de vill att lärarna ska arbeta efter ASL-metoden och varför de inte låter lärarna själva bestämma vilken metod de ska använda i läs- och skrivinläringen. Avslutningsvis skulle det vara intressant att undersöka hur elever upplever att arbeta med ASL.

Referenser

Agéll Genlott, A. & Grönlund, Å. (2013). Improving literacy skills through learning reading by writing: The iWTR method presented and tested. *Computers & Education*, 67: 98-104.

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber AB.

Björk, M., & Liberg, C. (1996). *Vägar in i skriftspråket, tillsammans och på egen hand*. Stockholm: Natur och Kultur.

Fredriksson, U., & Taube, K. (2012). *Läsning, läsvanor och läsundersökningar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Hultin, E., & Westman, M. (2014). *Att skriva sig till läsning: Erfarenheter och analyser av det digitaliserade klassrummet*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Jonsson, C. (2004). *Barnets livfulla kommunikativa vinklar; Om läsande och skrivande som erfarenhets- och bildningskultur*. *Utbildning & Demokrati*. 13 (1): 111-124.

Lövgren, E. (2009). *Med datorn som skrivverktyg- språk, motorik och bokstavsformer*. Stockholm: Bonnier Utbildning AB.

Leimar, U. (1974). *Läsning på talets grund*. Lund: Gleerup Bokförlag.

Liberg, C. (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: Studentlitteratur.

Lindö, R. (2002). *Det gränslösa språkrummet. Om barns tal- och skriftspråk i didaktiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur .

Reichenberg, M., & Lundberg, I. (2011). *Läsförståelse genom strukturerade textsamtal för elever med särskilt stöd*. Stockholm: Natur och Kultur.

Skolverket (2013) PISA i korthet. Hämtad den 2014-09-10, från <http://www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/internationella-studier/pisa>

Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshem 2011*. Stockholm: Skolverket.

Stadler, E. (1998). *Läs- och skrivinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Statistiska centralbyrån (2014) Privatpersoners användning av datorer och internet 2013. Hämtad den 2014-08-20, från http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/LE0108_2013A01_BR_IT01BR1401.pdf

Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Takala, M. (2013). Teaching Reading through Writing. *Support for Learning*. 28 (1): 17-23.

Trageton, A. (2014). *Att skriva sig till läsning*. Stockholm: Liber AB.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2011). God forskningssed: Vetenskapsrådets rapportserie. Hämtad den 2014-08-20, från <http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1340207445825/God+fo+rskningssed+2011.1.pdf>

Vygotskij, L. S. (2001). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos AB.

Westlund, B. (2009). *Att undervisa i läsförståelse: Lästrategier och studieteknik*. Stockholm: Natur och Kultur.

Wiklander, M. (2014). ASL ur ett kommunperspektiv: Att stimulera nya arbetssätt och ny teknik i undervisningen. I E. Hultin & M. Westman (Red.), *Att skriva sig till läsning: Erfarenheter och analyser av det digitaliserade klassrummet* (s.27-37). Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Witting, M. (2005). *Wittingmetodens idébakgrund*. Solna: Ekelunds Förlag AB.

Bilagor

Bilaga 1

Hej

Mitt namn är Maria Laschka och jag är student vid Högskolan i Gävle. Jag går min sista termin på lärarprogrammet med inriktning mot grundskolans tidigare år och just nu skriver jag mitt examensarbete. Anledningen till att jag hör av mig till dig är för att jag valt att skriva om "Att skriva sig till läsning" (ASL) och som jag förstått är det ett arbetssätt som du använder dig av.

Mitt examensarbete bygger på en kvalitativ intervjustudie och därför undrar jag om det finns möjlighet för mig att få komma och göra en intervju med dig om ASL och höra ditt resonemang om varför du som lärare använder dig av denna metod. Finns önskemål så kan frågorna mejlas ut i förväg. Självklart är du helt anonym vilket betyder att inga svar kommer att kunna kopplas till enskild individ och datamaterialet kommer att behandlas konfidentiellt. Du kan när som helst under arbetets gång välja att avbryta din medverkan.

Om du är intresserad av att medverka vid en intervju kontakta gärna mig så snart som möjligt då jag gärna ser att intervjun sker någon gång under veckorna 35-37.

Tack för att du tar dig tid till detta, jag ser fram emot att höra ifrån Dig!

Med vänlig hälsning,
Maria Laschka
Tel: XXX-XXXXXXX
E-mail: xxxxxxx@student.hig.se

Bilaga 2

Intervjufrågor

Inledande frågor

- Berätta lite om dig själv
- - Om det inte framkommer vid fråga ett vill jag veta; ålder, utbildning, hur länge du arbetat som lärare och hur länge du arbetat på skolan du är nu.
- I vilken årskurs arbetar du nu?
- När arbetade du med ASL första gången och i hur många klasser har du arbetat med det?
- Hur har du fått din kunskap om ASL?
- Hur känner du för att inte använda penna eller papper under det första året?

Huvudfrågor

- Vad var det som fick dig att börja använda ASL i undervisningen?
- Innan du började arbeta med ASL vilken läs- och skrivinlärningsmetod använde du dig av?
- Vilka fördelar respektive nackdelar ser du med ASL?
- Vilka förutsättningar ger metoden eleven i den tidiga läs- och skrivutveckling?
- Hur tycker du att ASL fungerar för elever med läs- och skrivsvårigheter?
- På vilket sätt har ASL förändrat elevernas läs- och skrivaktivitet?
- Tycker du att ASL har hjälpt eleverna till bättre läsförståelse?
Om ja, på vilket sätt?

Om nej, varför inte?
- Har arbetet med ASL underlättat din roll i klassrummet?